

Toimialojen tilannekuva muuttuneiden energiakustannusten johdosta

Työ- ja elinkeinoministeriö

29.3.2023

Työ- ja elinkeinoministeriö
Arbets- och näringsministeriet

Tilannekuvan rakenne

1. **Yhteenveto**
2. **Energiamarkkinoiden tilanne, kulutusmuutokset ja näkymät**
3. **Keskeiset indikaattorit**
4. **Työmarkkinat**
5. **Toimialatarkastelu**

Työn tausta ja toteutus

Työ- ja elinkeinoministeriö asetti 20.10.2022 työryhmän laatimaan tilannekuvaa energiakriisin aiheuttamista muutoksista yritysten toimintaympäristössä. Työryhmän toimikausi päättyy 31.3.2023.

Työryhmän tehtävänä on ollut **ylläpitää muuttuneesta toimintaympäristöstä johtuvaa yritystilannekuvaa** huomioiden eri toimialojen erityispiirteet.

Venäjän hyökkäys Ukrainaan käynnisti energiakriisin, joka vaikuttaa useiden toimialojen ja yksittäisten yritysten toimintaedellytyksiin. Sähkön hinta vaikuttaa lähes kaikkien yritysten kannattavuuteen. Vaikutus lyhyen ja pidemmän aikavälin toimintaympäristöön ja kannattavuuteen vaihtelee toimialoittain. Lisäksi energian hinnan nousu kohtelee toimialan sisällä yrityksiä eri tavoin. Toimialojen sisällä yrityksillä on myös erilaisia strategioita: Osa yrityksistä on suojautunut hintamuutoksilta, osa on selvemmin alttiina esimerkiksi hintapiikeille.

Tilannekuva on aikaan sidottu ja voi myös muuttua. Muuttuvassa toimintaympäristössä tilannekuvan täsmentäminen on tarpeellista yleisen varautumisen ja talouden kokonaiskuvan ylläpitämisen perusteella.

Tämä 29.3.2023 päivitetty tilannekuva-aineisto täydentää aiempia [8.11.2022](#), [22.12.2022](#) ja [20.2.2023](#) laadittuja työryhmän tilannekuvia.

Tilannekuva perustuu pääosin loka-maaliskuun tilastotietoihin sekä luottamusindikaattoreihin.

1. Yhteenveto 1/3 Keskeisiä havaintoja

- Toistaiseksi yritysten tilanne on keskimäärin hyvä ja vakaa. Maailmantilanteen epävarmuus vaikuttaa yritysten luottamukseen, joka on pysynyt epävakaana kaikilla päätoimialoilla kriisien kestäessä. Energiahintojen lisäksi kohonneet korot ja inflaatio heikentävät luottamusta.
- Suomalaisen yritysten reaalin kokonaisliikevaihto on korkeammalla tasolla kuin 2019. Useimmilla sektoreilla reaalin liikevaihto kehittynyt vuonna 2022 keskimäärin positiivisesti vuoden 2019 vastaaviin kuukausiin verrattuna, eikä millään toimialalla kehitys ole merkitsevästi negatiivinen.
- Energianhinta on keskimäärin pysynyt samalla tasolla viimeisten kuukausien aikana. Mikäli energiahyödykkeiden hinnat nousevat korkealle tasolle, nostavat ne kustannuksia suoraan ja välillisesti lähes kaikilla yrityksillä heikentäen monien yritysten kannattavuutta.
- Sähkön markkinahinnan osalta ei ole tapahtunut merkittäviä muutoksia viimeisen muutaman kuukauden aikana. Kesän 2023 osalta sähkön futuurihinnoissa ei näy nousua. Lisääntyvä sähköntuotantokapasiteetti Suomessa ja muualla Pohjolassa luo näkymän alemmista hinnoista jatkossa.
- Polttonesteiden hinnat alenivat jonkin verran vuodenvaihteessa muun muassa raakaöljyn hinnan laskun myötä. Polttonesteiden hinnat (etenkin dieselöljy) voivat pysyä korkeina venäläisiin öljyjalosteisiin 5.2.2023 laajentuneen EU-tuontikiellon vuoksi.

1. Yhteenveto 2/3 Talous- ja työllisyystilanne ja näkymät

- Kasvun esteenä näkyy edelleen ammattitaitoisen työvoiman puute. Kysynnän vähentyminen on noussut 2022/Q4:lla keskeisimmäksi kasvun esteeksi.
- Suomalaisten yritysten reaalin palkkasumma on alkuvuonna 2023 alkuvuotta 2019 korkeammalla tasolla, mutta on sen jälkeen laskenut alle 2019 vastaavien kuukausien tason. Reaalinen palkkasumma on laskenut lähes kaikilla toimialoilla; pääsyyinä palkkojen nousua nopeampi inflaatio.
- Tilastokeskuksen mukaan helmikuussa 2023 pantiin vireille 303 konkurssia, mikä on 109 konkurssia enemmän kuin vastaavana ajankohtana vuotta aiemmin. Henkilötyövuosien määrä konkurssiin haetuissa yrityksissä oli kaikkiaan 1 357, mikä on 556 henkilötyövuotta enemmän kuin vuoden 2022 helmikuussa.
- Lomautusten määrässä eletään tällä hetkellä hieman tavallisuutta korkeammalla tasolla.
- Pk-yritysten rahoituksen saatavuus on samalla tasolla kuin keväällä 2022 eli lähtökohtaisesti rahoitustilanne on varsin hyvä. Yleiskuvaan ei ole tullut suuria muutoksia, vaikka epävarmuus, kustannustason nousu, inflaatio ja muut tekijät näkyvätkin yritysten ja kuluttajien toiminnassa. Suuri osa yrityksistä arvioi luottopolitiikan kiristyneen ja noin 27 prosentin mukaan se on pysynyt ennallaan. Vaikka kulunut vuosi on ollut monelle pk-yritykselle ennakoitua haastavampi, maksuvaikeuksissa olevien yritysten määrä ei ole kasvanut loppuvuoden aikana./Pk-yritysbarometri 2023
- Pankkibarometrin vastaajien mukaan yritykset ovat kysyneet alkuvuoden 2023 aikana luottoja selvästi viime vuoden vastaavaa aikaa vähemmän. Luotonkysynnän odotukset keväälle ovat heikot. Reilusti yli puolet vastaajista odottaa kysynnän vähenevän. Taustalla taloustilanteen ja -näköymien heikkeneminen. Käyttöpääoma- ja rahoituksen uudelleenjärjestelylainojen ottohalukkuuden arvioidaan lisääntyvän selvästi. Investointeihin käytettävien luottojen kysynnän odotetaan alenevan kevään aikana vuodentakaiseen verrattuna. Myös yrityskauppoihin ja -järjestelyihin käytettävien lainojen kysynnän odotetaan vähenevän hieman./Pankkibarometri 1/2023, Finanssiala ry

1. Yhteenveto 3/3 Toimialojen tilanteesta

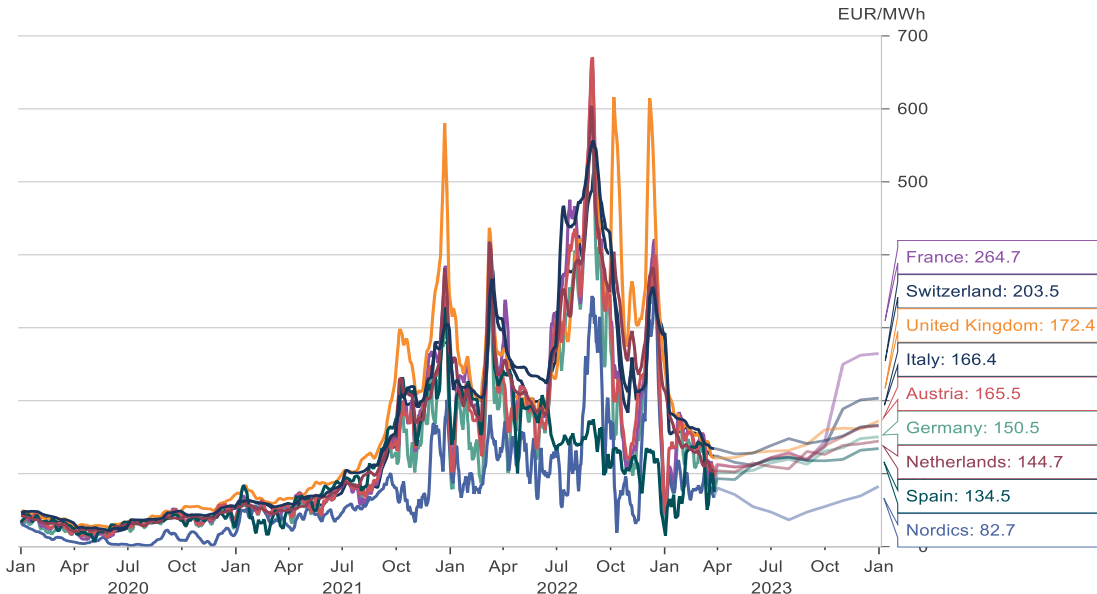
- Mikäli energian hinta nousee, lähtökohtaisesti suurimmat vaikutukset aiheutuvat toimijoihin ja toimialoihin, joiden toiminta on energiaintensiivistä, jotka eivät voi kattavasti siirtää nousevia kustannuksia hintoihin, jotka toimivat globaalisti kilpaillussa ympäristössä ja joiden toimintaan sisältyy aiempia tai muita haasteita ja riskejä.
- Energiakulujen merkitys vaihtelee huomattavasti toimialoittain ja toimialojen sisällä. Osalla toimialoista energiahintojen nousu voidaan sopimusteknisesti tai muuten siirtää hintoihin. Lisäksi eri toimialoilla on reagoitu energianhinnan nousuun ottamalla käyttöön edullisempia energiamuotoja, energiatehokkuutta parantavia ratkaisuja ja toteuttamalla kulutusjoustoa.
- Energiakuluiltaan suurimmat toimialat ovat logistiikka (polttonesteet), kiinteistöala (lämpö), paperiteollisuus, metallijalostus, kaupanala, kemianteollisuus ja rakentaminen. Useimmilla palvelualoilla, mutta myös monilla teollisuudenaloilla, energiakulut ovat pienet.
- Energiakulujen suhde liikevaihtoon on suurin kiinteistöalalla, kaivostoiminnassa ja logistiikassa. Useimmilla toimialoilla energiakulujen suhde liikevaihtoon on pieni. Toimialojen sisällä pieni osa yrityksistä vastaa suurimmasta osasta energiakuluista.
- Sodan ja sen johdosta kiihtyneen inflaation ja korko-odotusten vaikutus näkyy myynti- ja tuotanto-odotuksissa heikentymisenä (erityisesti vähittäiskauppa). Energian kustannusten nousun arvioidaan vähentävän kysyntää, jota uhkaa myös yleinen epävarmuus ja inflaatio. Vaikutukset yrityksiin voivat siis tulla usean tekijän yhteisvaikutuksena.
- Tilanne on aktivoinut yrityksiä energiansäästöinvestointeihin, joilla on pitkäaikaisia vaikutuksia ja vauhdittavat osaltaan vihreää siirtymää.

2. Energiamarkkinoiden tilanne ja näkymät

Sähkön hinta Euroopassa

Lähde: Intercontinental Exchange (ICE)

Note: UK, Switzerland, Italy and Netherlands historical prices based on the first position futures prices
All historical prices are 1 week moving average

MACROBOND

Lasketut maakaasun hinta alentaa sähkön hintapaineita koko Euroopassa. Suomessa OL3-ydinvoimalaitoksen koekäyttöjakso jatkuu parhaillaan lähes 1600 MW teholla.

Lokakuussa 2022 tukkusähkön veroton keskihinta oli noin 11 snt/kWh, marraskuussa noin 20 snt/kWh ja joulukussa 25 snt/kWh. Tammi-helmikuun 2023 keskihinta oli noin 8 snt/kWh. Maaliskuussa keskihinta on ollut noin 7 snt/kWh.

Tammi-maaliskuun 2023 keskihinta on ollut alempi kuin vastaavaan aikaan 2022.

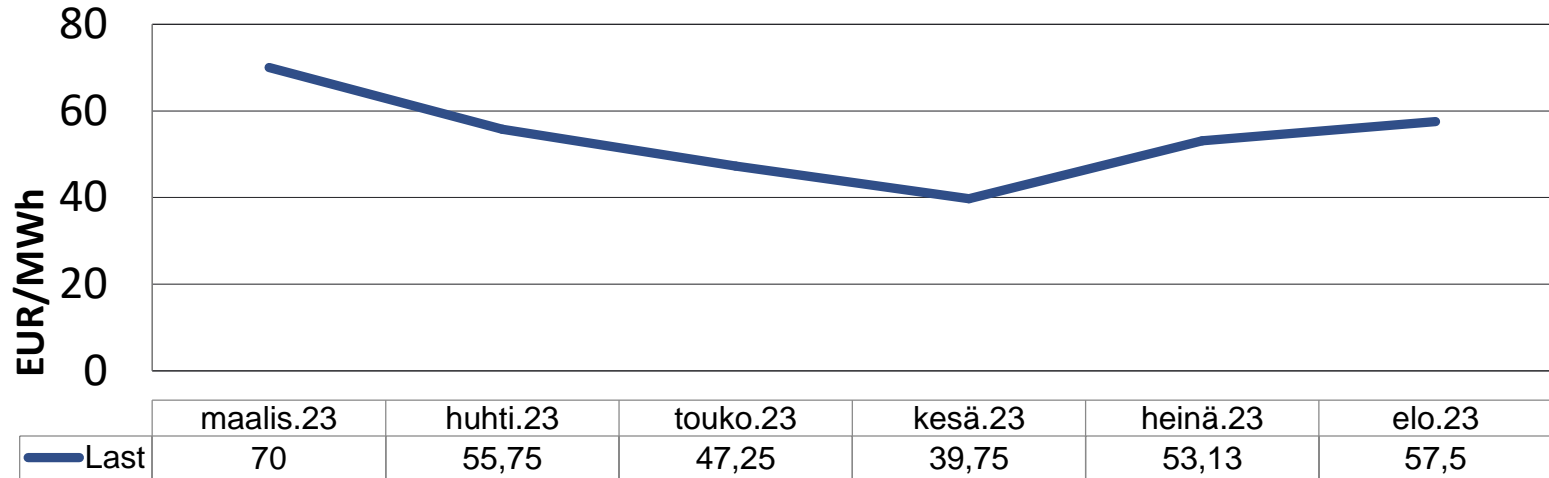
Pohjoismaiden hintatason ennakoidaan olevan kilpailukykyinen Euroopassa. Lisääntyvä tuotantokapasiteetti Suomessa ja muualla Pohjolassa luo näkymän alemmista hinnoista.

17.2.2023

2. Energiamarkkinoiden tilanne ja näkymät -NordPool kuukausifutuurit-

NordPool ASA Euro ENO Monthly Forwards Contracts Energy Future Continuation Month

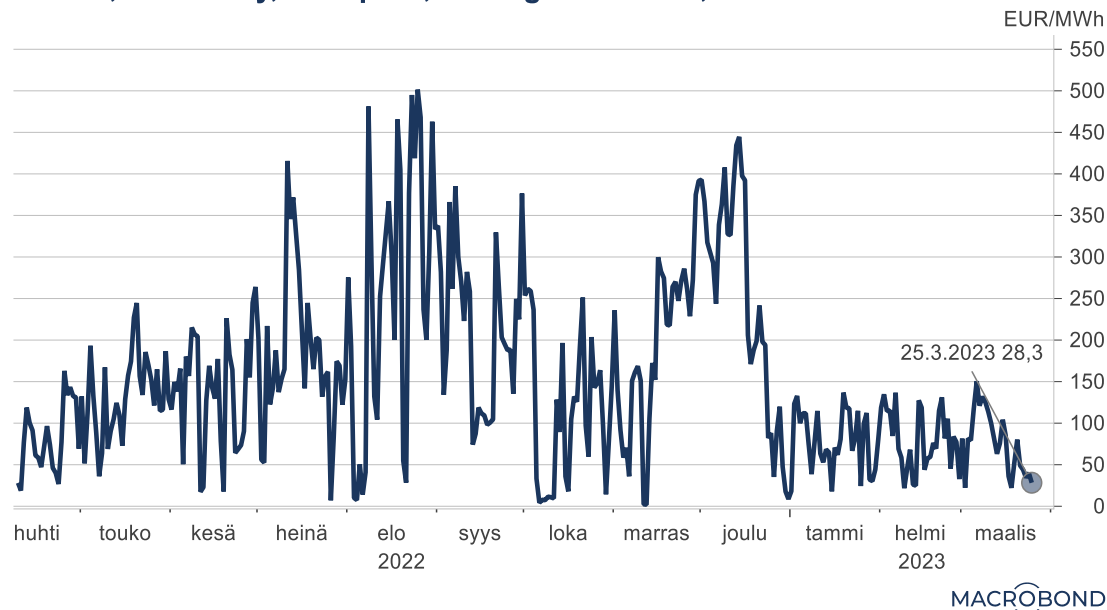
Lähde: VM / Refinitiv Eikon

14.3.2023

2. Sähkön päivähinnan kehitys Suomessa (Nordpool, ka)

Finland, Electricity, Nordpool, Average of Period, EUR

- Nordpool sähkön Suomen ka. päivähinta esim. 25.3.2023 28 €/MWh
- Sähkön hinta on viime viikkoina pysytellyt aiempaa selvästi matalammilla tasoilla ja johdannaiskaupassa aiempaa selvästi matalampien hintojen odotetaan jatkuvan.
- Leuto ja tuulinen talvi sekä aktiiviset energiansäästötoimet ovat lisänneet huomattavasti sähkön tarjontaa ja alentaneet kysyntää. OL3 otettaneen kaupallisesti käyttöön huhtikuussa.
- Vaikuttavia tekijöitä:
  - OL3:n markkinakäytön aikataulu,
  - maakaasun saatavuus ja hinta,
  - kylmä vai leuto talvi,
  - sateisuus ja tuulisuus,
  - kulutuksen jousto,
  - tuonti (Etelä-Ruotsi)

2. Maakaasun hinta alentunut huomattavasti ennätystasoilta

Ajankohtaisista markkinanäkymistä (trading economics)

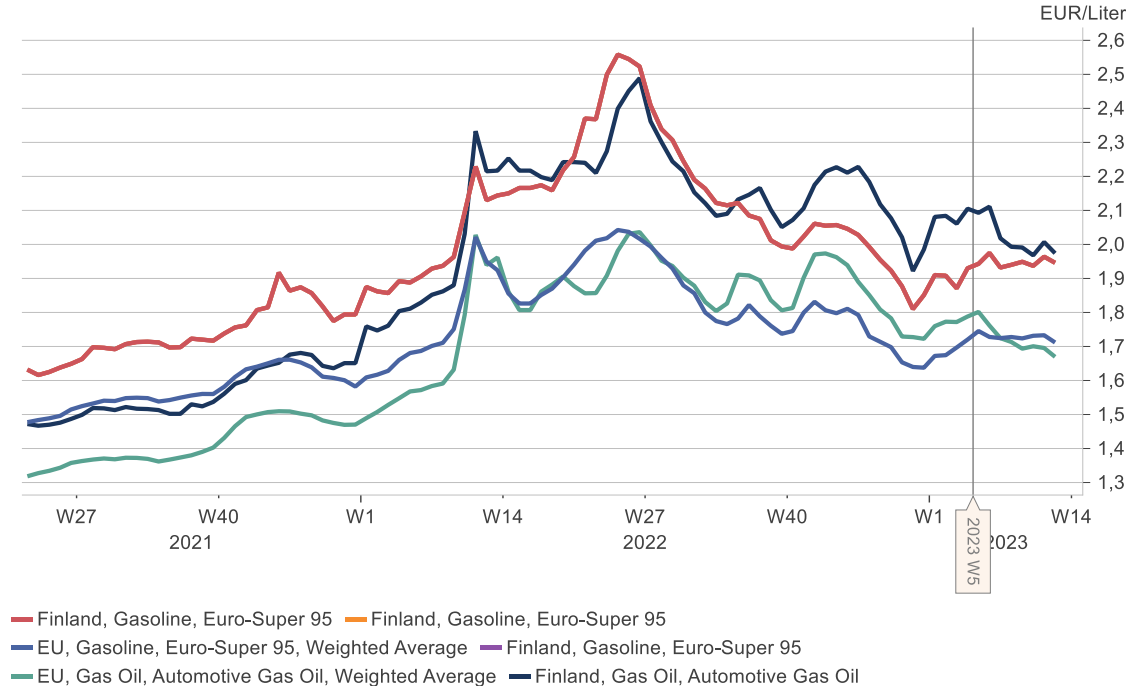
- Euroopassa maakaasuvarastot ovat 56 % täynnä, joka on selvästi vastaavan ajankohdan pitkäaikaisia keskiarvoja korkeammalla
- Maakaasun hinta on halvimillaan sitten elokuun 2021.
- Myös maakaasun hintanäkymä ensi vuodelle, perustuen johdannaiskauppaan, on alentunut
- Maakaasun voimakkaasti alentunut hinta vaikuttaa alentavasti sähkön hintanäkymiin

Maakaasun hinta TTF-markkinapaikalla (€/MWh, trading economics, perustuen OTC ja CFD hintoihin)

2. Polttonesteiden hinta

EUR

Finland, Gas Oil, Automotive Gas Oil, EU, Automotive Gas Oil, Weighted Average, Gasoline, Euro-Super 95, Euro-Super 95, Weighted Average

MACROBOND

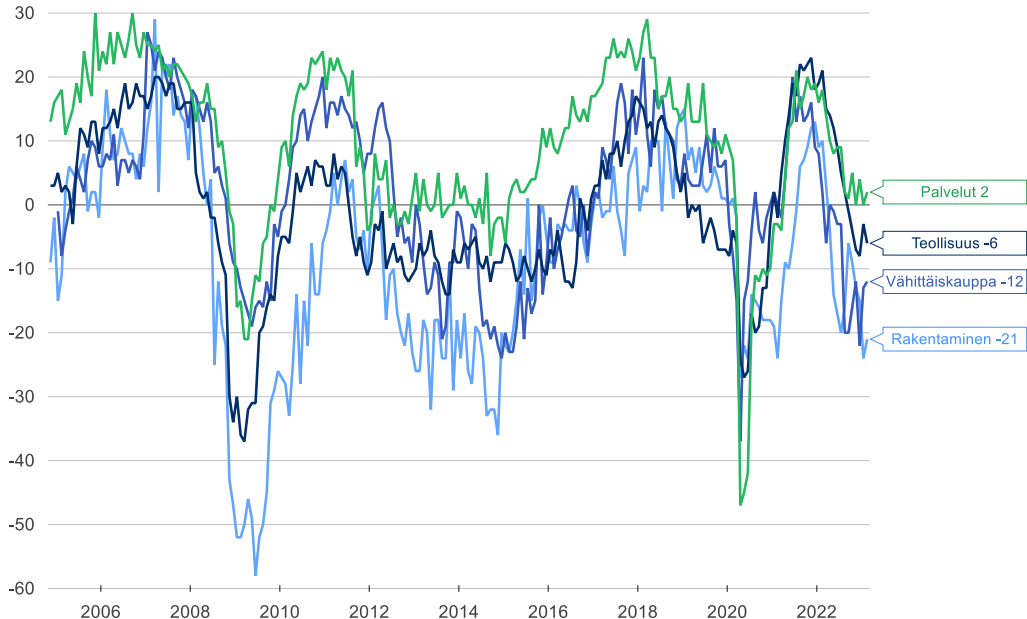

- Polttonesteiden hintakehitys on ollut Suomessa saman suuntaista ja muutokset ovat ajoittuneet samoin EU:n keskihintoihin verrattuna.
- Dieselöljyn ja bensiinin hinnat alkoivat nousta Suomessa kesällä 2021 ja nousu kiihtyi rajusti alkuvuodesta 2022. Hinnat olivat korkeimmillaan vuoden 2022 kevättalvesta kesään, noin 2,20–2,50 euroa/litralla.
- Loppuvuodesta 2022 dieselöljyn ja bensiinin hinnat alenivat käyden vuodenvaihteessa alle kahdessa eurossa litralta. Alkuvuodesta 2023 litrahinnat ovat vaihdelleet Suomessa noin kahden euron pinnassa.
- Keväällä 2023 polttonesteiden hintojen nousupainetta keventää edelleen alentunut raakaöljyn hinta, mutta toisaalta hintoja pitävät ylhäällä venäläisen raakaöljyn ja öljyjalosteiden tuontikiellot. Hidas talouskehitys myös hillitsee polttonesteiden hintojen nousupaineita. Samoin vaikuttaa vuonna 2023 jatkuva jakeluvuorituksen väliaikainen alentaminen.

2. Elinkeinoelämän luottamusindikaattori päätoimialoilla

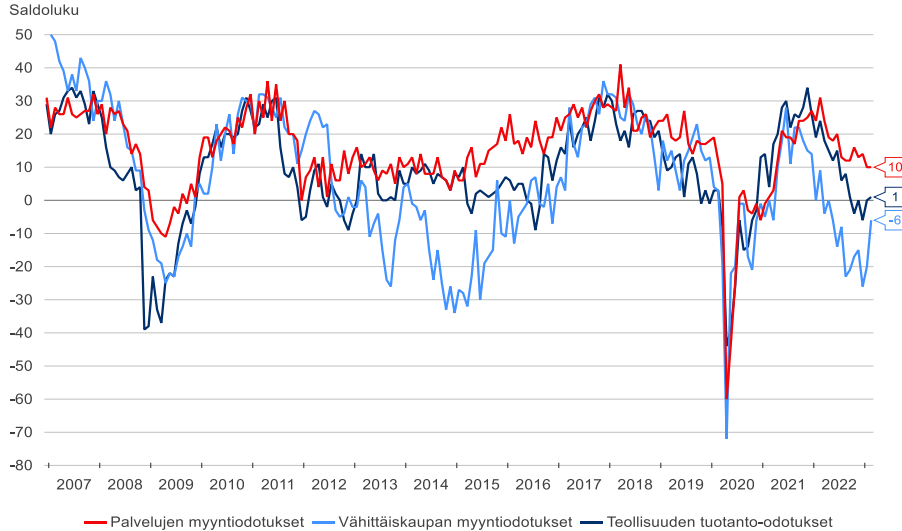
Saldoluku

Lähde: Confederation of Finnish Industries (EK), EK Business Confidence Indicators, TEM, Macrobond (helmikuu 2023)

- **Teollisuusyritysten** luottamus laski helmikuussa 2023. Saldolukema oli -6, kun edelliskuun tarkistettu lukema oli -3. Luottamusindikaattori on alle pitkän aikavälin keskiarvon, joka on +1. Teollisuuden 3 kk tuotanto-odotusten lasku pysähtyi helmikuussa ja saldoluku päättyi positiiviseksi (+1). Teollisuustuotannon volyymissä ei vielä laskua
- **Rakennusyritysten** luottamus kohentui hieman helmikuussa. Luottamusindikaattorin saldoluku oli -21 pistettä, kun tammikuussa pisteluku oli -24. Indikaattorin pitkän aikavälin keskiarvo on -6.
- **Palveluyritysten** luottamusindikaattori kohosi hieman helmikuussa. Saldolukema oli +2 pistettä, joka on kaksi pistettä enemmän kuin tammikuussa. Luottamus on yhä alle pitkän aikavälin keskiarvon, joka on +12. Palvelujen myynnissä pientä pirstymistä edelliseen kuukauteen verrattuna, mutta seuraavan 3 kk myynti-odotuksissa edelleen laskua.
- **Vähittäiskaupan** luottamus nousi lievästi helmikuussa. Luottamusindikaattorin uusi pisteluku oli -12, kun saldoluku oli tammikuussa -13. Luottamusindikaattori on selvästi alle pitkän aikavälin keskiarvon, joka on -1. ETLA:n mukaan kaupanalalla liikevaihdon määrän supistuminen on jatkunut. Vähittäiskaupan myynti-odotusten arvioidaan pysyvän ennallaan seuraavan 3 kk ajan. Ostovoiman heikentyminen vaikuttaa kaupan myyntiin.

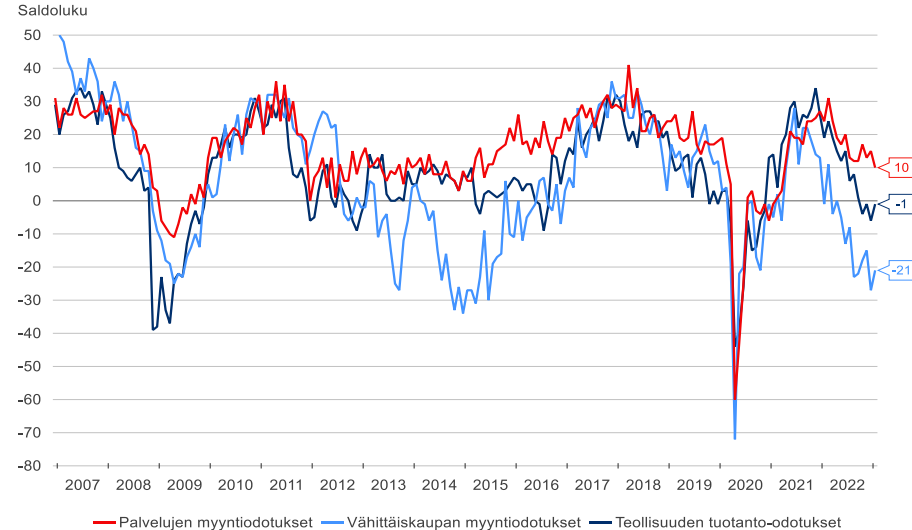
2. Elinkeinoelämän myynti- ja tuotanto-odotukset seuraavien 3 kk aikana

Lähde: Confederation of Finnish Industries (EK), EK Business Confidence Indicators, TEM, Macrobond (helmikuu 2023)

Helmikuu:

- **Teollisuuden** tuotanto-odotuksia mittaava saldoluku **nousi** edellisluusta ollen helmikuussa 1.
- **Palvelualoilla** saldoluku pysyi ennallaan
- **Vähittäiskaupan** odotukset **parantuivat** joulukuussa edellisluusta ollen -27

Lähde: Confederation of Finnish Industries (EK), EK Business Confidence Indicators, TEM, Macrobond (tammikuu 2023)

Tammikuu:

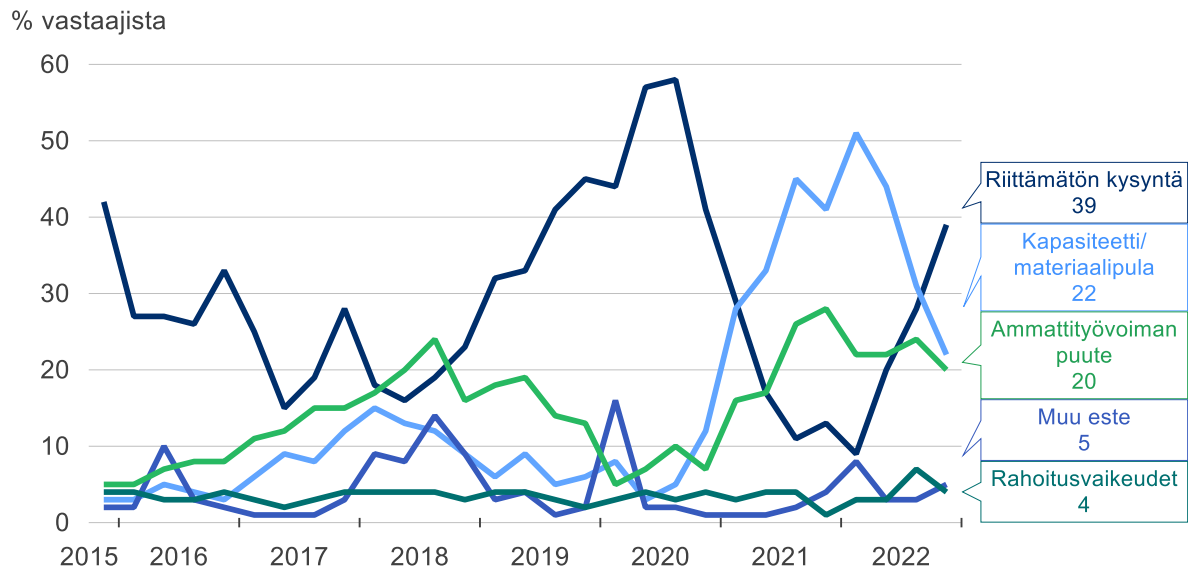
- **Teollisuuden** tuotanto-odotuksia mittaava saldoluku **nousi** edellisluusta ollen tammikuussa -1.
- **Palvelualoilla** saldoluku **laski** edellisluusta ollen tammikuussa 10
- **Vähittäiskaupan** odotukset **parantuivat** joulukuussa edellisluusta ollen -21

2. Teollisuus, tuotannon kasvun esteet

Teollisuus, tuotannon kasvun esteet

(Elinkeinoelämän keskusliitto)

Lähde: Confederation of Finnish Industries (EK), EK Business Tendency Survey, TEM, Macrobond (2022 Q4)

- Kysynnän vähentyminen on noussut 2022/Q4:lla keskeisimmäksi kasvun esteeksi
- Teollisuuden osalta kasvun esteenä näkyy edelleen ammattitaitoisen työvoiman puute.
- Kapasiteetti ja materiaalipula kasvun esteenä on helpottanut vuoden 2022 kuluessa.
- Työvoiman puute pysyy edelleen keskeisenä kasvun esteenä.

2. Pk-yritysten rahoitusnäköymästä

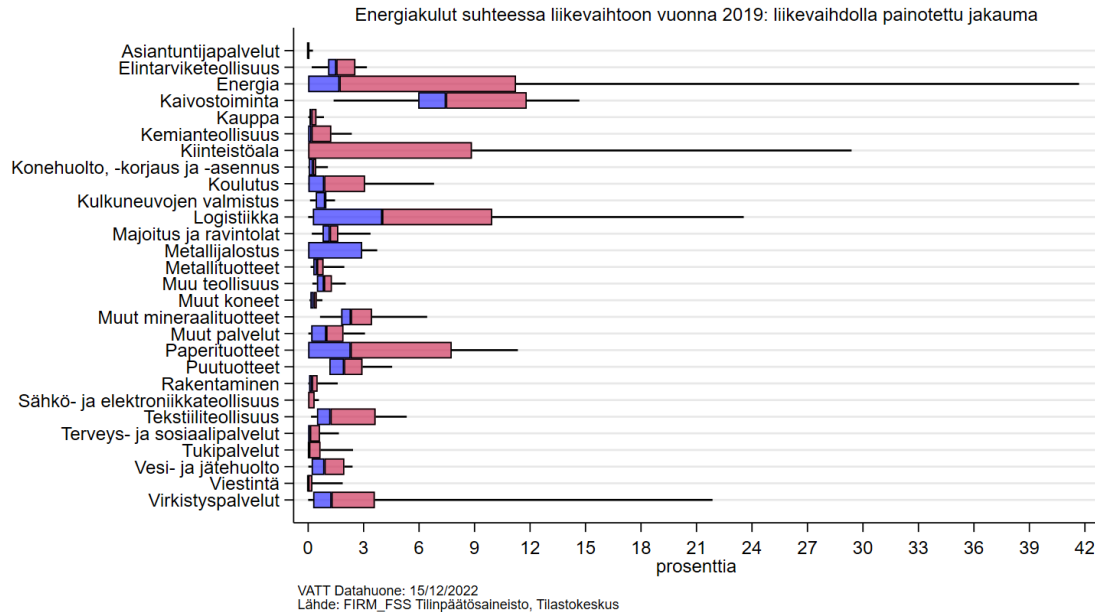
PK-yritysbarometri kevät 2023 ([Pk-yritysbarometri 1/2022 - Yrittajat.fi](#))

- Rahoituksen saatavuus on samalla tasolla kuin keväällä 2022 eli lähtökohtaisesti rahoitustilanne on varsin hyvä. Yleiskuvaan ei ole tullut suuria muutoksia, vaikka epävarmuus, kustannustason nousu, inflaatio ja muut tekijät näkyvät yritysten ja kuluttajien toiminnassa. Alle puolella pk-yrityksistä on lainaa pankista tai muusta rahoituslaitoksesta. Finnveran rooli on säilynyt lähes ennallaan.
- Ulkoisen rahoituksen käyttö on vähentynyt lievästi syksyyn 2022 verrattuna. Yleisin käyttötarkoitus on kone-, laite- tai rakennusinvestoinnit, käyttöpääoma kasvuun tai kansainvälistymiseen tai käyttöpääoma suhdanteista/taloudellisista syistä johtuen tai kehittämishankkeet ml. koulutus.
- Yrityksistä 43 prosenttia arvioivat luottopolitiikan kiristyneen vähän, 29 prosenttia sen kiristyneen paljon ja noin 27 prosentin mukaan se on pysynyt ennallaan. Yritysten mukaan rahan hinta(marginaali) on noussut, vakuusvaatimukset ovat kiristyneet, yleinen saatavuus on heikentynyt ja/tai oman pääoman vaatimus kasvanut. Oman pääoman merkitys on korostunut, mutta pitkään kestänyt koronapandemia on syönyt useiden yritysten varoja.
- Pk-yritykset aikovat hakea rahoitusta seuraavien 12 kk aikana saman verran kuin syksyn 2022 baron mukaan. Toimialojen erot eivät ole juuri muuttuneet. Kasvuhakuisten yritysten kiinnostus ulkoiseen rahoitukseen on säilynyt kohtuullisena.
- Vaikka kulunut vuosi on ollut monelle pk-yritykselle ennakoitua haastavampi, maksuvaikeuksissa olevien yritysten määrä ei ole kasvanut loppuvuoden aikana. Pk-yrityksistä 15 %:ia raportoi vaikeuksista hoitaa maksujaan viimeksi kuluneen kolmen kuukauden aikana (2%:n nousu kevään 2022 PK-Baroon verrattuna, mutta samalla tasolla kuin syksyllä 2022). Vaikka 15%:n osuus on verrattain suuri, niin ottaen huomioon toimintaympäristökijät (korona, Venäjän hyökkäyssota, hintojen nousu), niin maksuvaikeuksien määrää voidaan kuitenkin pitää kohtuullisena.

Pankkibarometri, Finanssiala ry ([Pankkibarometri I/2023 – Finanssiala](#))

- Pankkibarometrin vastaajat arvioivat, että yritykset ovat kysyneet alkuvuoden 2023 aikana luottoja selvästi viime vuoden vastaavaa aikaa vähemmän. Yritysten luotonkysynnän odotukset keväälle 2023 ovat nekin heikot. Reilusti yli puolet vastaajista odottaa kysynnän vähenevän.
- Taloustilanteen ja -näkömien heikkeneminen heijastuu yritysten luotonkysyntää koskevissa odotuksissa. Käyttöpääomaan ja rahoituksen uudelleenjärjestelyihin tarvittavien lainojen ottohalukkuuden arvioidaan lisääntyvän selvästi. Sen sijaan investointeihin käytettävien luottojen kysynnän odotetaan alenevan kevään 2023 aikana vuodentakaiseen verrattuna. Myös yrityskauppoihin ja -järjestelyihin käytettävien lainojen kysynnän odotetaan vähenevän hieman.
- Pankkibarometrin vastaajien mukaan yritysten rahoituslähteistä ainoastaan julkisen rahan käyttö on edelleen selvässä kasvussa. Työeläkelaitosten tarjoama rahoitus säilyy pääosin ennallaan. Kaikkien muiden rahoitusmuotojen käyttö on selvästi vähenemässä.

3. Indikaattorit | Liikevaihdon mukaan painotetut energiakulujen jakaumat

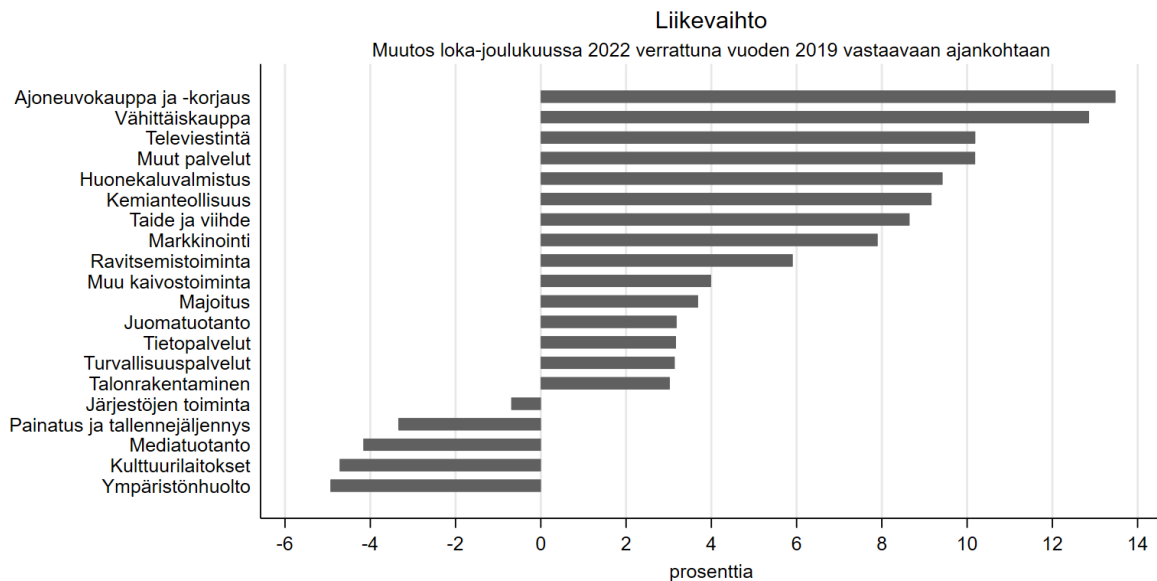

- Kuvassa on kunkin toimialan energiakulut/liikevaihto -suhteen jakauma. Muuttuja on siis energiakulut suhteessa liikevaihtoon. Palkin sinisen alueen vasen reuna on toimialan yritysten 25 persentiili, musta keskiviiva mediaani ja punaisen palkin oikea reuna 75 persentiili. Sinisellä alueella ovat siis persentiilien 25 ja 50 ja punaisella alueella persentiilien 50 ja 75 välissä olevat yritykset. Vasemmalle ulottuva viivan kärki merkkää persentiiliä 10, oikealle ulottuva viivan kärki persentiiliä 90.
- Kuvan tavoite on siis osoittaa, kuinka energiakulujen suhde liikevaihtoon vaihtelee toimialojen sisällä. Tunnusluvut on painotettu liikevaihdolla, mutta ne kuvaavat siis energiakulujen ja liikevaihdon suhdetta, eivät liikevaihtoa.

- Energiakulujen merkitys vaihtelee huomattavasti toimialoittain. Energiakuluiltaan suurimmat toimialat ovat logistiikka, kiinteistöala, paperiteollisuus, metalljalostus, kaupanala, kemianteollisuus ja rakentaminen. Useimmilla palvelualoilla, mutta myös monilla teollisuudenaloilla, energiakulut ovat pienet.
- Energiakulujen merkitystä liiketoiminnalle mittaava energiakulujen suhde liikevaihtoon on suurin kiinteistöalalla, kaivostoiminnassa ja logistiikassa. Useimmilla toimialoilla energiakulujen suhde liikevaihtoon on pieni.
- Pääosa energiakuluista keskittyy pienelle joukolle yrityksiä. Vuoden 2019 tilinpäätöstietojen perusteella 117 yritystä, eli 0,04 prosenttia tilastoiduista yrityksistä, vastasi puolesta kaikkien yritysten energiakuluista. Näiden yritysten osuus tuotetusta arvonlisästä oli 12,3 prosenttia.
- Myös toimialojen sisällä pieni osa yrityksistä vastaa suurimmasta osasta energiakuluista, ja näiden paljon energiaa käyttävien yritysten osuus toimialan energiakuluista on merkittävästi suurempi kuin niiden osuus toimialan arvonlisästä. Samoin energiakulujen merkitystä liiketoiminnalle mittaava energiakulujen suhde liikevaihtoon vaihtelee merkittävästi toimialojen sisällä.

Lähde: Datahuone raportti 2/2022

3. Indikaattorit | Suomalaisten yritysten nimellinen kokonaisliikevaihto

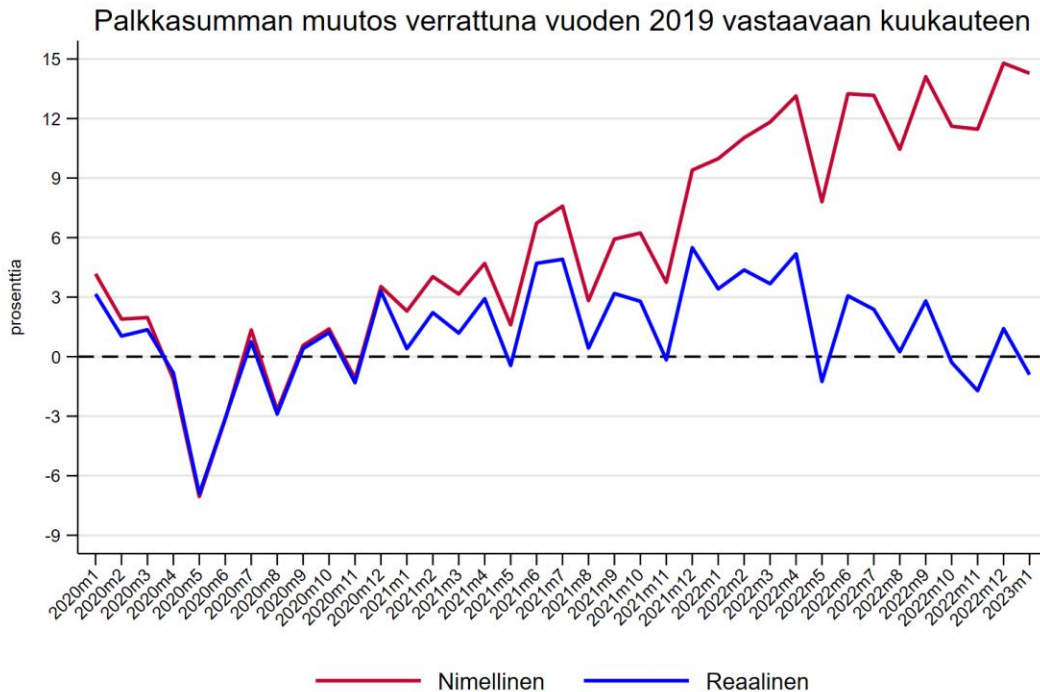
Lähde: Tilastokeskus

VATT Datahuone: 27/02/2023

- Suomalaisten yritysten liikevaihto on ollut loka-joulukuussa 2022 korkeammalla tasolla kuin 2019 vastaavana aikana.
- Useimmilla sektoreilla myös reaalin liikevaihdon kehitys on ollut positiivinen ja vain muutamalla toimialalla tilastollisesti merkitsevällä tavalla negatiivinen

3. Indikaattorit | Suomalaisten yritysten reaalin palkkasumma

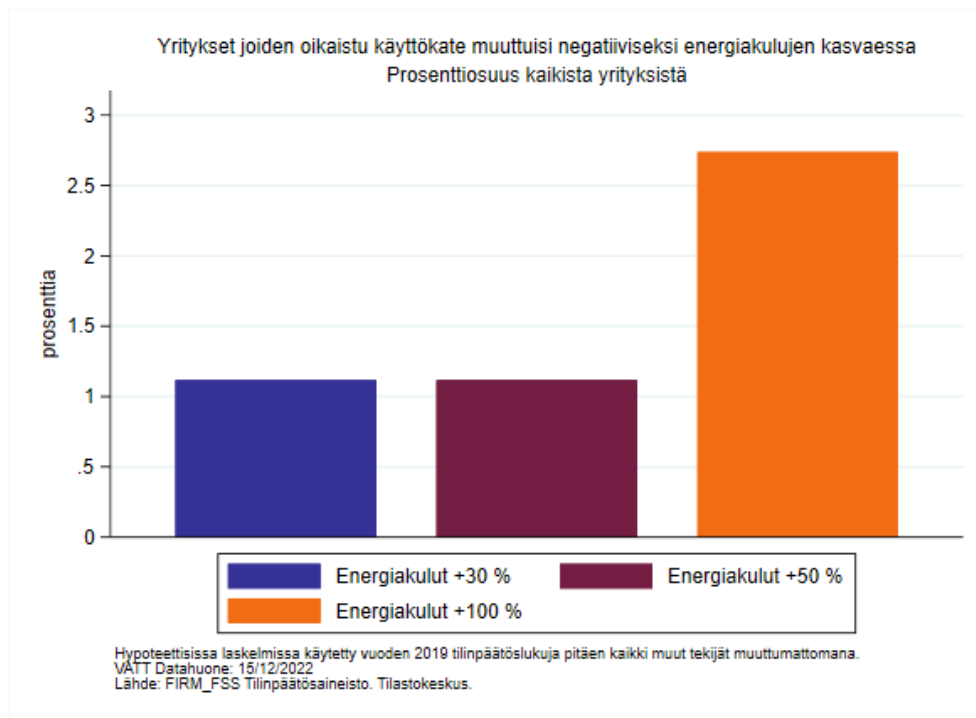

Lähteet: Tilastokeskus, Tulorekisteri

VATT Datahuone: 24/02/2023

- Suomalaisten yritysten reaalin palkkasumma oli alkuvuonna 2023 alkuvuotta 2019 korkeammalla tasolla, mutta on sen jälkeen laskenut niin, että kuukaudesta riippuen ollaan joko vähän vuoden 2019 tasoa korkeammalla tai matalammalla.
- Reaalinen palkkasumma laskenut lähes kaikilla toimialoilla; pääsyyinä on nopea inflaatio.

3. Indikaattorit | Riskiskenaariotarkastelu: käyttökate ja energiakulut

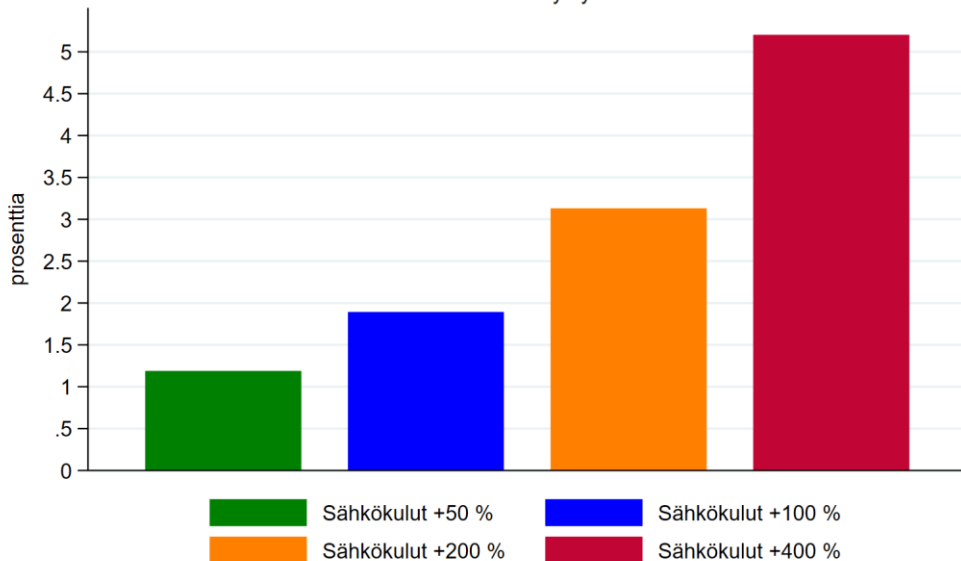
- Käyttäen vuoden 2019 tilinpäätöstietoja laskennan pohjana havaittiin, että energiakustannusten nousu 30/50/100% johtaa negatiiviseen käyttökatteeseen pienehköllä määrällä, enintään 3%:lla yrityksistä
- Laskelmissa on toimialakohtaista vaihtelua.
- Eniten käyttökatteeltaan negatiivisia yrityksiä tulee kiinteistöalalla, kaupan alalla ja logistiikassa.
- Useimmilla toimialoilla vain hyvin vähäisen yritysjoukon käyttökatteet muuttuvat negatiivisiksi.
- Skenaariotarkastelussa on rajattu pois mm. inflaatio ja kuluttajien ostokäyttäytyminen sekä yritysten mahdollisuudet siirtää kohonneet energiakustannukset hintoihin. Yritysten toimintaedellytyksiin vaikuttavien tekijöiden yhteisvaikutus voi olla siis suurempi.

3. Indikaattorit | Riskiskenaariotarkastelu: sähkökulut

Yritykset joiden käyttökate muuttuisi negatiiviseksi sähkökulujen kasvaessa

Osuus kaikista yrityksistä

VATT Datahuone: 10/02/2023

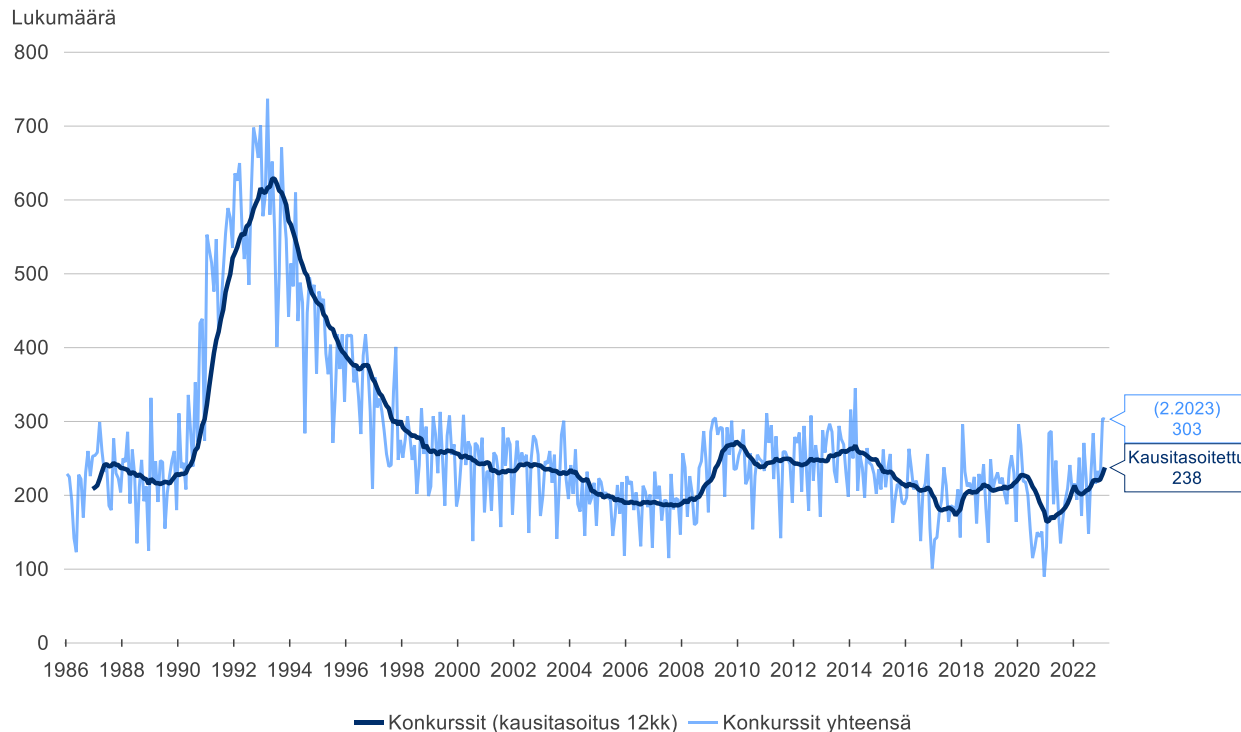
Hypoteettisissa laskelmissa käytetty vuoden 2021 tilinpäätöslukuja pitäen kaikki muut tekijät muuttumattomana.

Mukana positiivisia sähkökuluja raportoivat yritykset, yhteensä 194 637 yritystä

Lähde: Tilastokeskuksen FIRM_FSS tilinpäätösaineisto

- Suuntaa antava tarkastelu, jossa kasvatetaan yrityksen tilinpäätöksessä raportoituja sähkökuluja 50, 100, 200 tai 400 prosenttia pitäen muut tekijät muuttumattomana ja esitetään, kuinka monen yrityksen oikaistu käyttökate muuttuisi tämän kulujen kasvun seurauksena positiivisesta negatiiviseksi.
- Laskelmat perustuvat vuoden 2021 tilinpäätöstietoihin. Mukaan on otettu ne yritykset, jotka raportoivat positiivisia sähkökuluja. Tämän rajauksen jälkeen aineistossa on yhteensä noin 194 000 yritystä.
- Laskelma on suuntaa antava, koska tarkastelussa on ainoastaan muutettu sähkökuluja pitäen kaikki muu muuttumattomana. Kokonaisarvioon vaikuttavat tosiasiaissa mm. tuottajahinnat, yritysten sähkön kysyntäjoukot, mahdollisuudet siirtää hinta kuluttajille ja inflaatio. Toisaalta laskelmat eivät ota myöskään huomioon muutoksia muiden tuotantopanosten hinnassa

3. Indikaattorit | Vireille pannut konkurssit, yritysten lukumäärä

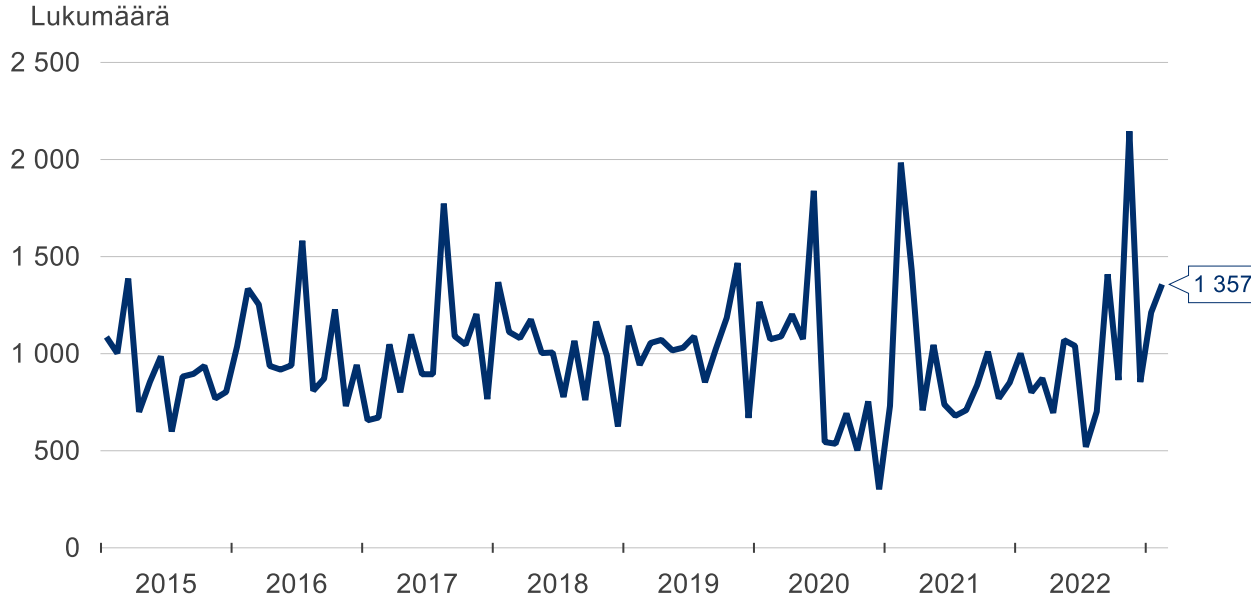
Lähde: Statistics Finland, Bankruptcies, TEM, Macrobond (helmikuu 2023)

- Tilastokeskuksen mukaan helmikuussa 2023 pantiin vireille 303 konkurssia, mikä on 109 konkurssia enemmän kuin vastaavana ajankohtana vuotta aiemmin
- Tammikuussa 2023 lukumääräisesti vähiten konkurssseja laitettiin vireille maa- metsä ja kalatalouden toimialalla, jossa oli 6 konkurssia.
- Eniten konkurssseja, 102 kpl, laitettiin vireille toimialalla ”muut palvelut”. (muiden palveluiden päätoimiala käsittää mm. informaatio- ja viestintäpalvelut, rahoitus- ja vakuutus toiminnan, kiinteistöalan toiminnan, ammatillisen, tieteellisen ja teknisen toiminnan, hallinto- ja tukipalvelut, koulutuspalvelut, terveys- ja sosiaalipalvelut sekä taide-, viihde- ja virkistystoiminnan).

3. Indikaattorit | Vireille pannut konkurssit, henkilökunnan lkm

Vireille pannut konkurssit, henkilökunnan lukumäärä

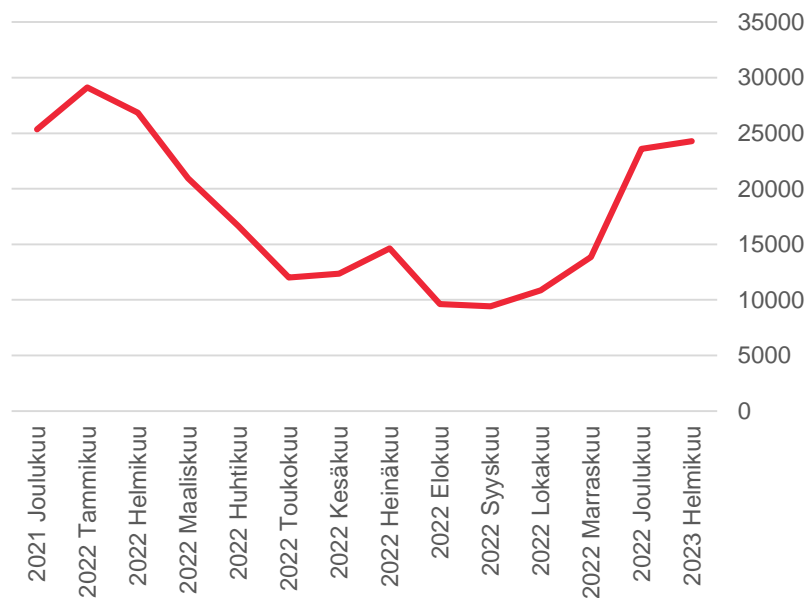
- Henkilötyövuosien määrä konkurssiin haetuissa yrityksissä oli kaikkiaan 1 357, mikä on 556 henkilötyövuotta enemmän kuin vuoden 2022 helmikuussa.
- Vireille pannuilla konkurseilla tarkoitetaan konkurssiin haettuja yrityksiä, yhteisöjä tai luonnollisia henkilöitä. Konkurssin vireilletulo ei aina merkitse yrityksen tai ammatinharjoittajan "konkurssiin menemistä" ilmaisun varsinaisessa merkityksessä.

Lähde: Statistics Finland, Bankruptcies, TEM, Macrobond (2.2023)

4. Työmarkkinatilanne

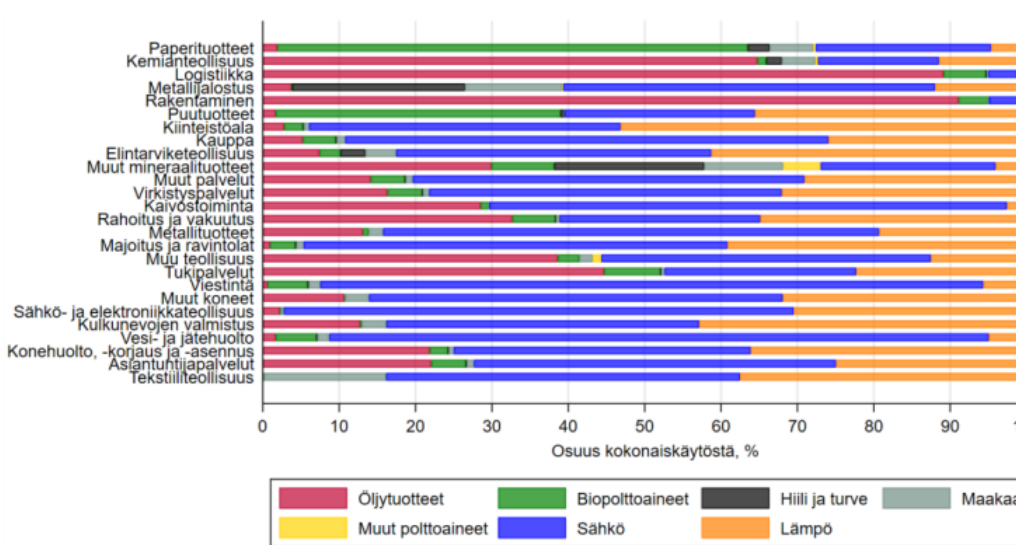

Kokoaikaisesti lomautetut työnvälitystilastossa

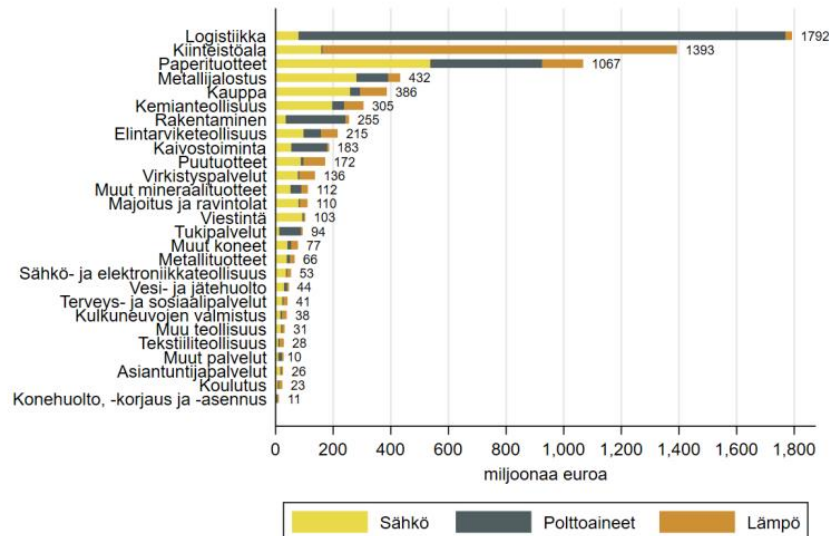
- Työllisyysasteen (15-64 v.) trendi helmikuun 2023 lopussa 74,2 %, eli työllisyys on nyt ennätyskorkealla tasolla.
- TEMin syksyn 2022 työmarkkinaennusteessa arvioitiin, että energiakriisin vaikutuksesta kokoaikaisesti lomautettujen määrä kasvaa joillain tuhansilla henkilöillä alkuvuonna 2023.
- Lomautusten määrässä eletään tällä hetkellä hieman tavallisuutta korkeammalla tasolla:
  - tyypillisesti lomautettujen määrä kasvaa vuoden vaihteessa noin 10 000 hengellä, ollen korkeimmillaan joului-tammikuussa.
  - kokoaikaisesti lomautettuja oli työnvälitystilastossa helmikuun lopussa n. 24 300 hlö (vrt. 18 800 vuonna 2020), kun vielä marraskuussa oltiin alle vuoden 2019 tason
  - te-palveluissa oli 23.3.2023 kokoaikaisesti lomautettuna noin 22 700 hlö , eli lomautusten määrä näyttää kääntyneen laskuun
  - Näyttää siis siltä, että alkuvuodesta kokoaikaisesti lomautettujen määrä on kasvanut **noin 5000 – 7000 hlö enemmän kuin tyypillisesti**
- Tunnistettuja riskialoja energian hinnan noustessa ovat muun muassa energiaintensiivinen metallinjalostus, kemianteollisuus ja kasvihuoneviljely
  - korkeat energiakustannukset, kansainvälinen hintakilpailupaine, oma energiantuotanto ei riitä kattamaan tarvetta

5. Toimialatarkastelu | energialähteet ja -kulut toimialoittain

VATT Datahuone: 07/12/2022
Lähde: Energialiikenne, Tilastokeskus

Energialähteet toimialoittain

VATT Datahuone: 07/12/2022
Lähde: Energialiikenne, Tilastokeskus

Energiakulut toimialoittain

5. Toimialatarkastelu

Kemianteollisuus (ml. muoviteollisuus)

- Energiankulutus ja energian hinnan suhteellinen merkitys vaihtelee ala- ja yrityskohtaisesti
- Vajaalla 60 prosentilla alan yrityksistä energian osuus tuotantokustannuksista jää alle kymmenen prosentin. Joka neljännellä energian osuus on 10-30%, kuudella prosentilla 30-60% ja seitsemällä prosentilla yli 60% kustannuksista.
- Kemianteollisuuden yrityksistä vahvimmin sähköstä riippuvaisia ovat muovituotteiden valmistajat, joilla sähkö muodostaa arviolta neljäsosan tuotannon kustannuksista.

Metsäteollisuus

- Energiankulutus ja energian hinnan suhteellinen merkitys vaihtelee yrityskohtaisesti. Metsäteollisuuden tuotanto vaatii paljon energiaa, joten energiatehokkuus on toimialalle kilpailutekijä. Siksi metsäteollisuuden tehtailla todella panostetaan energianuukuuteen sekä trimmataan jatkuvasti energiatehokkuutta.
- Osa laitoksista, etenkin sellutehtaat, tuottavat energiaa yli oman tarpeen, eli yritykset myös hyötyvät energian korkeasta hinnasta
- Toimialan tuotanto vientivetoista, joten kansainvälinen hintakehitys ja eri maiden tukipolitiikka vaikuttavat kilpailukykyyn. Suomessa tuotetaan suhteessa mm. EU-maihin enemmän korkeamman jalostusasteen tuotteita, joiden tuotanto kuluttaa enemmän energiaa tuotettua tonnia kohti. Tällaisia tuotteita ovat esimerkiksi kevyemmät paperilaadut.
- Suomalaisten tehtaiden energiatehokkuus on vähintäänkin yhtä hyvä kuin EU-maissa keskimäärin. Suomalaiset tehtaajat ovat isoja, tehokkaita ja moderneja muiden EU-maiden tehtaisiin verrattuna. Siirtyminen pois mekaanisen puukuidun käytöstä on vähentänyt sähköenergian tarvetta. Tähän suuntaan kehitystä ohjataan myös jatkossa.

5. Toimialatarkastelu

Luova talous, tapahtuma-ala sekä matkailu

- Tapahtumateollisuudessa energian hinnannousu vaikuttaa suorimmin tapahtumapaikkojen taloudelliseen tilanteeseen. Muilla luovan talouden alueilla energian hinnannousun vaikutukset eivät poikkea yritysten keskimääräisistä kustannusvaikutuksista.
- Tapahtumapaikat arvioivat energian käyttöä entistä tehokkaammin. Kiinteistöjen sähkönkäyttöä ja lämmönkulutusta on vähennetty erilaisilla ratkaisuilla. Osa yrityksistä on valmistautunut hankkimaan rahoitusta, mikäli talven energiakustannukset toteutuvat korkeina.
- Useiden tapahtumapaikkojen osalta suuri osa asiakkaista on kolmannen sektorin toimijoita (harrastusseuroja), joiden maksukyky on rajallinen, mikä voi johtaa kysynnän heikkenemiseen.
- Matkailuyrityksille energian hinnannousun vaikutukset vaihtelevat yrityskohtaisesti. Majoitus- ja ravitsemisala kuuluvat energiaintensiivisiin toimialoihin, joilla on erityisesti panostettu energian säästötoimenpiteisiin (Tesi-kysely 1.12.2022)
- Kansainvälinen hintakehitys vaikuttaa matkailuyritysten kilpailukykyyn; monet yrityksistä toimivat kansainvälisillä markkinoilla.
- Huoli hinnannousun heikentävästä vaikutuksesta kuluttajien ostovoimaan ja siten palveluiden kysynnän vähenemiseen. Mahdollisia hinnannostoja on arvioitava huolellisesti suhteessa kuluttajien ostovoimaan.

5. Toimialatarkastelu

Teknolohiateollisuus

- Yritysten energiankulutus ja -hinnan suhteellinen merkitys vaihtelee toimialoittain: kokoonpanossa rajallinen, energiantensiivisessä merkittävämpi
- Ala on vientivetoista, joten kansainvälinen hintakehitys ja tukipolitiikka vaikuttavat kv-kilpailukykyyn
- Yritykset ovat kohtuullisesti varautuneita ja energiatehokkuusinvestoinnit kiinnostavat

Liikenteen toimiala

- Kuljetuskustannukset olivat vuonna 2022 Tilastokeskuksen mukaan 12,7 prosenttia vuotta 2021 korkeammat. Ala on pyrkinyt siirtämään kustannusten nousua asiakkaille.
- Dieselöljyn hinta on alentunut huipputasoista alkuvuoden 2023 noin kahteen euroon litralta. Hinnat vaihtelevat kuitenkin päivä- ja viikkotasolla varsin nopeasti ja alueellisesti hintaerot ovat merkittäviä.
- Kuljetusalan polttoainetuki oli haettavissa Valtiokonttorista marraskuun 2022 ajan. Tukea myönnettiin yli 5 000 kuljetusyritykselle yli 20 miljoonan euron edestä.
- Kotimaan henkilökuljetuspalvelut on vapautettu väliaikaisesti 10 prosentin arvonlisäverosta 1.1.–30.4.2023. Muutos koskee henkilökuljetuksia muun muassa junalla, linja-autolla, taksilla, lentokoneella ja laivalla. Muutos ei vaikuta yrittäjien alv-vähennysoikeuksiin.
- SKAL ry:n 7.2.2023 julkaiseman kuljetusyritusten kuljetusbarometrin mukaan kuljetustoiminnan kannattavuus on kustannusten nousun vuoksi ennätysalhaalla ja näkymät tulevalle keväälle ovat negatiiviset. Myös kuljetusten kysynnän odotetaan vähenevän.

5. Toimialatarkastelu

ICT-ala

- ICT-alan kannattavuus ei ole erityisen herkkää energiakustannusten nousulle.
- Kiinteähintaisten tuotteiden katteet supistuvat tuotantokustannusten noustessa, mutta toisaalta hinnannousua voidaan siirtää kuluttaja- ja yritysasiakkaille sopimusten uusimisen myötä.
- Suurten alan toimijoiden talouskatsaukset raportoivat energian hinnannousun maltillisista vaikutuksista (mm. hintasuojauksen ansiosta) sekä toteutetuista energiatehokkuustoimista.

Kiinteistöt ja rakennusala

- Energian hinnan nousu heijastuu voimakkaasti asumisen ja kiinteistönpidon kustannuksiin. Tilastokeskuksen mukaan kiinteistön ylläpidon kustannusindeksi (KYKI) nousi vuoden viimeisellä neljänneksellä noin 5,6 %, asuinkerrostalojen kohdalla 5,1 % ja teollisuusrakennusten kohdalla 8,4 %. Kulueristä sähkön kustannukset kasvoivat 9,7 % vuodessa. Alkuvuoden aikana energian hinta on laskenut ja helpottanut rakennusalan tilannetta.
- Hinnan nousu vaikuttaa erityisesti rakennustuoteteollisuuteen jossa tarvitaan jatkuvaa energian saantia ja ennakoimattomat sähkökatkokset voivat aiheuttaa useiden vuorokausien tuotantohäiriöitä tai laiterikkoja.
- Yritykset ovat varautuneet sähkökatkoihin mm. hankkimalla varavoimalähteitä välttämättömien toimintojen ylläpitoon ja työvaiheita suunnittelemalla.
- Pitkissä väylien hoitourakoissa energian kallistuminen aiheuttaa merkittäviä ongelmia yrityksille.

5. Toimialatarkastelu

Kaupan ala

- Kaupan alalla energian hinnannousu vaikuttaa sekä suoraan että välillisesti.
- Nousu on aiheuttanut merkittäviä vaikeuksia joillekin yksittäisille yrityksille. Tukkukaupoille suorat vaikutukset ovat olleet suhteellisen vähäisiä. Erikoiskaupan osalta kuluttajakysynnällä ja –luottamuksella on merkittävä epäsuora vaikutus yritysten tilanteeseen.
- Kaupan liiton syksyllä 2022 toteuttaman kyselyn perusteella päivittäistavarakaupan yritykset ovat jo useita vuosia tehneet merkittäviä investointeja energiatehokkuutta edistäviin ratkaisuihin, ja näitä investointeja tullaan tekemään myös jatkossa.

